

Název mapy: Mapa vybraných stromů starých odrůd ovocných dřevin nalezených ve vybraném území MAS české středohoří.

Specializovaná mapa s odborným obsahem. NAZV QI112A138.

Autoři: Boček, S.¹, Demková, K.², Baroš, A.² (2014)

¹ Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta

² Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i.

Oponenti: Ing. Eva Klápšťová, Nature Systems - udržitelná architektura, urbanismus, zahradní a krajinné úpravy

Ing. Vladimír Dobiáš, MZE

Mapa je výsledkem řešení výzkumného projektu:

Název projektu: Lokální identita zeleně venkovských sídel

Číslo projektu: QI112A138 (2011 – 2014, Mze/QI)

Rok: 2014

Cíl mapy

Cílem uplatnění mapy je na základě podrobného studia v řešeném území lokalizovat významné stromy starých odrůd ovocných dřevin a tím zvýšit jejich ochranu a konzervaci in situ. Takto lokalizované stromy také slouží jako potenciální zdroj (pomologicky správně determinovaných odrůd) pro jejich případné další vegetativní množení (při zachování všech závazných školkařských a fytopatologických předpisů dle současné legislativy). Zároveň také cílem mapy zvýšit všeobecné povědomí laické i odborné veřejnosti ohledně starých odrůd ovocných dřevin na řešeném území.

Cílem mapy je jednak zachytit hojně se vyskytující druhy a odrůdy ovocných dřevin, které jsou pro danou oblast typické, jednak prezentovat široký sortiment starých odrůd, jako významných genetických zdrojů. Proto jsou například hrušně 'Charneuská' a 'Solanka' v mapě představeny v obou případech v podobě 16 stromů, neboť se jedná o odrůdy jasně dominující a pro území charakteristické. Naproti tomu jsou v mapě zobrazeny i stromy odrůd, nalezených pouze v jednom exempláři, jako např. višně 'Císařská', třešeň 'Skalka', jabloně 'Červené tvrdé', 'Jadernička moravská', 'Krasokvět žlutý', 'Míšeňské', hrušně 'Giffardova', 'Krvavka veliká' a 'Pstružka', z nichž některé byly v minulosti hojnější (např. hrušně 'Pstružka'), ale postupně ztratily hospodářský význam a byly nahrazeny novějšími odrůdami; jiné jsou typické pro jiné oblasti (např. 'Jadernička moravská pro východní Moravu) a v území představují spíše rarity. Výběr stromů byl proveden i se zřetelem k sadovnické hodnotě vegetačního prvku a zdravotnímu stavu. Téměř vždy se jedná o jedince starší odhadem 50 let.

Obsah / popis mapy

Mapa zobrazuje výskyt vybraných starších stromů ovocných dřevin, nalezených ve vybraných obcích MAS České středohoří, během mapování v roce 2013. Zájmové území se nachází v Ústeckém kraji a pokrývá mikroregion Porta Bohemica (Velké Žernoseky, Malé Žernoseky, Lhotka nad Labem,

Píšťany, Žalhostice, Michalovice, Malíč, Miřejovice, Kamýk, Libochovany, Hlinná), mikroregion České středohoří (Žitenice, Trnovany, Býčkovice, Ploskovice, Chudoslavice, Staňkovice, Třebošín), svazek obcí Úštěcko (Úštěk, Lovečkovice, Levín, Snědovice, Drahozub, Chotiněves, Horní Řepčice) a obce ležící mezi vybranými většími celky, aby zájmové území bylo spojitě (Litoměřice, Liběšice a Prackovice nad Labem). Do mapy byly ještě zařazeny čtyři stromy rostoucí za hranicí vymezeného území na severní straně, mezi obcemi Týniště a Touchořiny.

V zájmové oblasti je ovocnářství historicky velmi významné, z Litoměřicka se vyváželo ovoce do sousedního Saska labskou vodní cestou již v 16. století. Po třicetileté válce zpustošené ovocnářství postupně regeneruje, dochází ovšem ke změně sortimentu introdukcí zahraničních odrůd. Rouby i školkařské výpěstky jsou získávány z Hamburku, Lipska a Drážďan (Švec, 1924). Dalším významným milníkem je období druhé poloviny 18. století a první poloviny 19. století, kdy se do českých zemí dostávají nově vyšlechtěné odrůdy ze západní Evropy (Koch a kol., 1967). Velmi razantní je nástup cizích odrůd hrušní, a to zejména odrůd z Francie a Belgie, kde mnozí sběratelé a šlechtitelé přímo závodili v získávání nových odrůd. V druhé polovině 19. století se v Čechách formuje naše nejvýznamnější oblast pěstování hrušní právě v dolním Polabí, která se již v této době stává produkčním a vývozním centrem hrušek a proslavila toto naše ovoce i na cizích trzích. Kromě zahraničních odrůd hrušní jako 'Avranšská', 'Boscova lahvice', 'Charneuská' či 'Hardyho' si významné postavení vybudovaly dvě původní české odrůdy 'Koporečka' a 'Solanka'. Odrůda 'Koporečka' se vyvážela do Německa, ale i do Ruska (Petrohrad) a Polska (Varšava) či Maďarska. Burian (1898a) upozorňuje na skutečnost, že odrůda Solanka nebyla paradoxně ještě koncem 19. století v českých zemích všeobecně známá, protože se celá produkce ze severních Čech exportuje, zejména do Německa za levné peníze, odkup je dále překupníky zasílána do dalších zemí. Na počátku 20. století se její pěstování u nás rozšiřuje, po mrazové kalamitě roku 1929 se dostává i na Moravu, stává se všeobecně žádanou oblíbenou odrůdou. Ještě roku 1951 bylo z Čech vyvezeno několik vagonů i do Anglie (Kamenický, 1933, Koch a kol., 1967).

Stručně podaná historie podává hodnotné údaje pro uvědomění si tradice a významu pěstování hrušní v zájmovém území, které přetrvávají dodnes. Demonstrují to nejen četné hrušňové aleje, ale i řada solitérních stromů v zastavěném území. Vlivem mimořádně příznivých přírodních podmínek, a v minulosti též ekonomicky výhodné polohy v blízkosti Labe, umožňující export do Německa, staly se hrušně jasně dominujícím druhem, poněkud potlačující význam ostatních ovocných druhů. Nicméně v okolí Litoměřic má tradici rovněž pěstování peckovin, a to kromě slivoní i teplomilných, zejména meruněk. Jabloně nacházíme ve větší zastoupení ve vyšších polohách, kde se již hrušním daří méně. V Českém středohoří je dále významné výskytem pro ovocnářství minoritní dřeviny jeřábu oskeruše.

V tabulce 1 je seznam odrůd zaznamenaných v přehledové mapě. Ta je doplněna o detailní mapy vybraných sadů v obcích Kotelice a Levín pro dokumentaci poměru zastoupení jednotlivých odrůd.

Mezi všeobecně nejhojnější odrůdy hrušní patří 'Solanka', 'Charneuská', 'Avranšská', 'Boscova lahvice', 'Clappova' a 'Hardyho'. V okolí Litoměřic je hojný výskyt odrůdy 'Hájenka'. Krajovou odrůdu 'Koporečka' nalezneme ve větší míře pouze v západní části okresu Litoměřice. Z jabloní je významné rozšíření velmi starých odrůdy 'Gdanský hranáč', 'Kardinál žíhaný', 'Řehtáč soudkovitý', a 'Vejlímek červený', které zasluhují mimořádnou pozornost. Ne všechny nalezené stromy těchto odrůd jsou zobrazeny v mapě, často z důvodu zhoršeného zdravotního stavu. Ochranu zasluhuje 'Punčové', krajová odrůda dolního Polabí.

Tab. 1 Seznam starých ovocných odrůd, uvedených v mapě

Poř. číslo	Odrůda	Druh (rod)	Lokalita	Souřadnice (systém WGS)
1	Gdanský hranáč	jabloň	Bílý Kostelec	50 38 18.5 14 20 03.2
2	Charneuská	hrušeň	Bílý Kostelec	50 38 04.7 14 20 13.6
3	Hájenka	hrušeň	Brusov	50 37 49.8 14 19 12.9
4	Dönissenova	třešeň	Býčkovice	50 33 36.6 14 12 40.5
5	Lucasova	hrušeň	Býčkovice	50 33 23.2 14 12 47.3
6	Napoleonova	třešeň	Býčkovice	50 33 33.6 14 12 43.3
7	Pastornice	hrušeň	Býčkovice	50 34 03.8 14 12 49.2
8	Boscova lahvice	hrušeň	Býčkovice – Leopold. Mlýn	50 33 44.5 14 12 50.6
9	Kanadská reneta	jabloň	Býčkovice – Leopold. Mlýn	50 34 09.6 14 12 52.6
10	Panenské české	jabloň	Býčkovice – Leopold. Mlýn	50 34 06.0 14 12 48.9
11	Hájenka	hrušeň	Býčkovice - Luční Mlýn	50 33 17.6 14 12 48.0
12	Hardyho	hrušeň	Býčkovice - Ploskovice	50 33 11.3 14 12 51.5
13	Clappova	hrušeň	Dolní Nezly- Dolní Řepčice	50 33 40.5 14 13 48.7
14	Avranšská	hrušeň	Dolní Nezly- Dolní Řepčice	50 33 35.2 14 13 56.8
15	Jadernička moravská	jabloň	Dolní Týnec	50 35 58.4 14 14 44.4
16	Malinové hornokrajské	jabloň	Dolní Týnec	50 36 02.1 14 14 09.6
17	Bernské růžové	jabloň	Dolní Týnec	50 36 02.8 14 14 11.8
18	Skalka	třešeň	Dolní Týnec	50 35 57.2 14 14 20.2
19	Charneuská	hrušeň	Dolní Týnec	50 35 57.2 14 14 04.8
20	President Mas	hrušeň	Dolní Týnec- Kotelice	50 35 30.5 14 14 08.9
21	Giffardova	hrušeň	Dolní Vysoké-Habřina	50 36 10.2 14 18 06.2
22	Blenheimská reneta	jabloň	Drahobuz	50 31 31.4 14 19 02.2
23	Řehtáč soudkovitý	jabloň	Dubičná	50 36 38.8 14 21 26.8
24	Charneuská	hrušeň	Dubičná-Držovice	50 36 55.8 14 20 24.4
25	Avranšská	hrušeň	Hlinná	50 34 26.0 14 06 29.4
26	Coxova reneta	jabloň	Hlinná	50 34 25.7 14 06 20.1
27	Gascoygneho šarlatové	jabloň	Hlinná	50 34 22.0 14 06 29.0
28	Amanliská	hrušeň	Hlupice	50 36 58.0 14 13 11.3
29	Kanadská reneta	jabloň	Hlupice	50 37 12.8 14 13 23.3
30	Lebelovo	jabloň	Hlupice	50 37 13.4 14 13 23.6
31	Marillatova	hrušeň	Hlupice	50 37 07.3 14 13 03.3
32	Peasgoodovo	jabloň	Hlupice	50 37 10.0 14 12 57.9
33	President Mas	hrušeň	Hlupice	50 37 02.5 14 13 09.8
34	Althanova	slivoň	Horní Řepčice	50 33 20.6 14 15 14.0
35	Lucasova	hrušeň	Horní Řepčice	50 33 21.0 14 15 13.3
36	Avranšská	hrušeň	Horní Řepčice - Chotiněves	50 33 16.8 14 15 54.8
37	Charneuská	hrušeň	Horní Řepčice - Chotiněves	50 33 33.4 14 15 48.6
38	Solanka	hrušeň	Horní Týnec	50 36 15.0 14 14 20.7
39	Charneuská	hrušeň	Horní Týnec - Lovečkovice	50 36 28.1 14 14 41.5
40	Gdanský hranáč	jabloň	Hradiště	50 38 01.7 14 16 30.4
41	Vejlímek červený	jabloň	Hradiště	50 38 01.5 14 16 30.8
42	Solanka	hrušeň	Chotiněves	50 33 03.1 14 17 10.7
43	Solanka	hrušeň	Chotiněves	50 33 02.1 14 17 03.8
44	Pstružka	hrušeň	Chudoslavice- Ploskovice	50 34 41.1 14 11 12.7
45	Solanka	hrušeň	Chudoslavice- Ploskovice	50 34 37.5 14 11 15.0
46	Charneuská	hrušeň	Jištěřpy	50 32 11.8 14 17 16.1
47	Pastornice	hrušeň	Jištěřpy	50 32 17.8 14 17 18.6

48	Solanka	hrušeň	Jištěrpy	50 32 12.1 14 17 15.5
49	Charneuská	hrušeň	Julčín	50 31 42.5 14 22 12.9
50	Vejlímek červený	jabloň	Julčín	50 31 39.5 14 22 02.6
51	Landsberská reneta	jabloň	Kalovice	50 33 37.7 14 24 09.5
52	Avranšská	hrušeň	Kamýk	50 33 34.5 14 04 26.1
53	Harbertova reneta	jabloň	Kamýk	50 33 35.9 14 04 25.3
54	Koporečka	hrušeň	Kamýk	50 33 27.2 14 04 31.2
55	Solanka	hrušeň	Kamýk	50 33 30.6 14 04 54.2
56	Charneuská	hrušeň	Klínky	50 37 48.5 14 15 01.3
57	Charneuská	hrušeň	Konojedy	50 37 42.1 14 20 58.7
58	Charneuská	hrušeň	Konojedy- Dubičná	50 37 09.1 14 20 58.1
59	Landsberská reneta	jabloň	Konojedy- Dubičná	50 37 20.9 14 20 57.9
60	Gdanský hranáč	jabloň	Kundratice	50 34 58.0 14 06 21.0
61	Kardinál žihavý	jabloň	Kundratice	50 34 54.5 14 06 13.4
62	Solanka	hrušeň	Kundratice	50 34 59.1 14 06 20.7
63	Hájenka	hrušeň	Lbín	50 34 57.3 14 07 31.7
64	Boskoopské	jabloň	Leopoldův mlýn	50 34 40.3 14 12 53.0
65	Clappova	hrušeň	Leopoldův mlýn	50 34 43.6 14 13 05.2
66	Gdanský hranáč	jabloň	Levínské Petrovice	50 37 46.4 14 17 37.0
67	Harbertova reneta	jabloň	Levínské Petrovice	50 37 37.6 14 17 11.0
68	Avranšská	hrušeň	Lovečkovice	50 37 26.8 14 15 45.8
69	Hedelfingenská	třešeň	Lovečkovice	50 37 17.7 14 15 51.9
70	Karešova	třešeň	Lovečkovice	50 37 17.3 14 15 51.4
71	Hardyho	hrušeň	Luční Mlýn (Velký Újezd)	50 33 02.3 14 12 52.4
72	Hardyho	hrušeň	Malíč	50 32 53.4 14 04 28.7
73	Lucasova	hrušeň	Malíč	50 32 23.5 14 04 49.1
74	Punčové	jabloň	Malíč	50 32 42.1 14 04 50.0
75	Coulonova reneta	jabloň	Mantaurov-Lbín	50 34 34.9 14 07 35.0
76	Avranšská	hrušeň	Michalovice	50 32 17.3 14 04 49.7
77	Hájenka	hrušeň	Michalovice	50 32 09.9 14 05 04.9
78	Hardyho	hrušeň	Michalovice	50 32 11.6 14 05 00.6
79	-	oskeruše	Michalovice	50 32 08.3 14 05 14.9
80	Koporečka	hrušeň	Michalovice	50 32 09.2 14 05 04.4
81	Krvavka veliká	hrušeň	Michalovice - Litoměřice	50 32 14.5 14 05 34.2
82	Avranšská	hrušeň	Miřejovice	50 33 35.6 14 06 30.5
83	Hájenka	hrušeň	Miřejovice	50 33 30.0 14 06 31.3
84	Koporečka	hrušeň	Miřejovice	50 33 26.0 14 06 30.7
85	Solanka	hrušeň	Miřejovice	50 33 18.3 14 06 24.0
86	Strýmka	jabloň	Miřejovice	50 33 28.7 14 06 31.7
87	Banánové zimní	jabloň	Miřejovice-Hlinná	50 34 05.4 14 06 27.0
88	Strýmka	jabloň	Miřejovice- rozcestí	50 33 52.2 14 06 31.8
89	Blenheimská reneta	jabloň	Miřejovice- Mentaurov	50 34 00.5 14 07 13.6
90	Madame Verté	hrušeň	Miřejovice- rozcestí	50 33 48.6 14 06 32.5
91	Zvonkové	jabloň	Miřejovice-Tlučeň	50 34 31.9 14 05 37.8
92	Avranšská	hrušeň	Myštice	50 34 21.6 14 10 50.5
93	James Grieve	jabloň	Myštice	50 34 37.6 14 10 24.0
94	Řehtáč soudkovitý	jabloň	Nová Ves	50 31 28.5 14 28 01.8
95	Blenheimská reneta	jabloň	Peklo	50 36 01.6 14 15 01.7
96	Hardyho	hrušeň	Píšťany	50 31 09.6 14 04 16.3
97	Kaštánka	třešeň	Ploskovice	50 33 33.0 14 11 42.3
98	Libějovická raná	třešeň	Ploskovice	50 33 33.6 14 11 45.2
99	Císařská	višeň	Pohořany- Maškovice	50 33 32.5 14 10 53.6

100	Körošská	višeň	Pohořany- Maškovice	50 33 29.0 14 10 54.7
101	Vackova	višeň	Pohořany- Maškovice	50 33 31.1 14 10 53.5
102	Boscova lahvice	hrušeň	Prackovice nad Labem	50 34 21.6 14 01 55.6
103	Charneuská	hrušeň	Prackovice nad Labem	50 34 29.0 14 01 56.0
104	Merodova	hrušeň	Prackovice nad Labem	50 34 36.0 14 01 58.3
105	Pastornice	hrušeň	Prackovice nad Labem	50 34 43.0 14 01 56.8
106	Pařížanka	hrušeň	Rašovice	50 34 21.4 14 24 28.0
107	Vilémovo	jabloň	Rochov	50 33 09.0 14 20 26.0
108	Boskoopské	jabloň	Řepčice	50 36 10.7 14 11 06.7
109	Červené tvrdé	jabloň	Řepčice	50 36 57.0 14 11 38.0
110	Hardyho	hrušeň	Řepčice	50 36 26.7 14 11 33.7
111	Karešova	třešeň	Řepčice	50 36 36.0 14 11 27.9
112	Punčové	jabloň	Řepčice	50 36 19.4 14 11 16.6
113	Vilémovo	jabloň	Řepčice	50 36 17.2 14 11 13.9
114	Gdanský hranáč	jabloň	Řepčice	50 36 27.3 14 11 21.3
115	Coulonova reneta	jabloň	Snědovice, Bylochov	50 30 52.7 14 28 25.5
116	Croncelské	jabloň	Snědovice, Bylochov	50 30 58.8 14 28 12.0
117	Grávštýnské červené	jabloň	Snědovice, Bylochov	50 30 50.6 14 28 28.0
118	Harbertova reneta	jabloň	Snědovice, Bylochov	50 30 54.4 14 28 22.3
119	Ribstonské	jabloň	Snědovice, Bylochov	50 30 49.6 14 28 29.1
120	Banáňové zimní	jabloň	Snědovice, Bylochov	50 31 03.7 14 27 54.8
121	Skořicové letní	jabloň	Snědovice, Bylochov	50 30 59.2 14 27 22.5
122	Charneuská	hrušeň	Snědovice, Lomy	50 30 27.1 14 24 48.4
123	Solanka	hrušeň	Snědovice, Střížovice	50 30 59.7 14 22 30.3
124	Boscova lahvice	hrušeň	Soběnice	50 34 12.3 14 14 47.6
125	Koporečka	hrušeň	Soběnice	50 34 17.5 14 15 01.3
126	Gdanský hranáč	jabloň	Staňkovice	50 35 20.9 14 10 29.3
127	Panenské české	jabloň	Staňkovice	50 35 21.9 14 10 24.9
128	Solanka	hrušeň	Staňkovice	50 35 21.8 14 10 09.1
129	Malinové hornokrajské	jabloň	Starý Mlýnec	50 35 09.9 14 13 07.1
130	Solanka	hrušeň	Starý mlýnec	50 35 07.0 14 13 07.9
131	Charneuská	hrušeň	Starý Týn	50 36 35.7 14 19 39.1
132	Solanka	hrušeň	Tetčiněves	50 33 43.0 14 20 54.3
133	Avranšská	hrušeň	Tlučeň	50 34 38.7 14 05 04.6
134	Bernské růžové	jabloň	Tlučeň	50 34 35.3 14 05 13.1
135	Blenheimská reneta	jabloň	Tlučeň	50 34 26.8 14 05 25.8
136	Boskoopské	jabloň	Tlučeň	50 34 28.1 14 05 20.4
137	Krasokvět žlutý	jabloň	Tlučeň	50 34 38.5 14 05 09.8
138	Merodova	hrušeň	Tlučeň	50 34 38.0 14 05 09.1
139	Boikovo obrovské	jabloň	Týniště-Touchořiny	50 37 53.5 14 13 41.3
140	Coulonova reneta	jabloň	Touchořiny	50 37 32.3 14 14 02.8
141	Hedelfingenská	třešeň	Touchořiny	50 37 34.1 14 14 09.7
142	Nathusiovo holubí	jabloň	Touchořiny	50 37 40.8 14 13 55.8
143	Schneiderova pozdní	třešeň	Touchořiny	50 37 33.2 14 14 09.9
144	Strýmka	jabloň	Touchořiny	50 37 32.8 14 14 14.3
145	Hájenka	hrušeň	Trnovany	50 32 40.0 14 10 39.5
146	Hardyho	hrušeň	Trnovany	50 32 45.3 14 10 36.5
147	Solanka	hrušeň	Trnovany	50 32 38.1 14 10 55.7
148	Clappova	hrušeň	Trnovany-Litoměřice	50 32 28.4 14 10 09.9
149	Gascoygneho šarlatové	jabloň	Třebín	50 38 23.0 14 18 43.8
150	Gdanský hranáč	jabloň	Třebín	50 38 23.9 14 18 35.5
151	Míšeňské	jabloň	Třebín	50 38 22.3 14 18 36.8

152	Parkerovo	jabloň	Třebín	50 38 05.8 14 18 54.7
153	Parména zlatá zimní	jabloň	Třebín	50 38 09.4 14 19 03.7
154	Řehtáč soudkovitý	jabloň	Třebín	50 38 05.4 14 18 55.4
155	Trevouxská	hrušeň	Třebín	50 38 09.2 14 19 03.9
156	Vilémovo	jabloň	Třebín	50 38 19.1 14 18 27.7
157	Charneuská	hrušeň	Třebušín	50 36 06.6 14 12 11.1
158	Pařížanka	hrušeň	Třebušín	50 36 04.4 14 12 18.7
159	Peasgoodovo	jabloň	Třebušín	50 36 08.9 14 12 12.0
160	Sudetská reneta	jabloň	Třebušín	50 36 01.0 14 11 49.3
161	Gascoygneho šarlatové	jabloň	Týniště-Touchořiny	50 38 12.1 14 13 25.8
162	Charneuská	hrušeň	Týniště-Touchořiny	50 38 06.8 14 13 33.2
163	Panenské české	jabloň	Týniště-Touchořiny	50 38 09.0 14 13 31.6
164	Solanka	hrušeň	Úštěk	50 35 06.3 14 21 20.5
165	James Grieve	jabloň	Velký Újezd	50 32 44.8 14 12 57.5
166	Solanka	hrušeň	Velký Újezd	50 32 45.3 14 12 58.3
167	Baumannova reneta	jabloň	Vinné - Leopoldův Mlýn	50 34 41.2 14 12 33.3
168	Landsberská reneta	jabloň	Vinné - Leopoldův Mlýn	50 34 34.7 14 12 30.6
169	Zvonkové	jabloň	Vinné	50 34 56.8 14 12 30.9
170	Clappova	hrušeň	Všeradiště	50 36 10.6 14 10 34.6
171	Pastornice	hrušeň	Všeradiště	50 36 04.7 14 10 47.6
172	Nathusiovo holubí	jabloň	Zababeč-Hlupice	50 36 36.3 14 12 49.8
173	Blenheimská reneta	jabloň	Zelený	50 38 17.5 14 17 57.8
174	Grahamovo	jabloň	Zelený	50 38 17.5 14 17 57.8
175	Lieglova reneta	jabloň	Zelený	50 38 20.6 14 17 56.0
176	Schmidtbergerova reneta + Gdanský hranáč	jabloň	Zelený	50 38 20.0 14 17 56.0
177	Charneuská	hrušeň	Zelený	50 38 43.3 14 17 57.7
178	Hardyho	hrušeň	Žalhostice	50 31 20.8 14 05 14.1
179	Solanka	hrušeň	Žalhostice	50 31 37.9 14 06 07.4
180	Baumannova reneta	jabloň	Žitenice	50 33 04.1 14 09 15.5

V Kotelicích je jednoznačně dominantní hrušeň 'Boscova lahvice', následuje 'Charneuská'. Z jabloní je častá odrůda 'Harbertova reneta'. V jedné zahradě nalezen velmi starý exemplář mišpule německé.

Tab. 2 Ovocné odrůdy v lokalitě Kotelice

Poř. číslo	Lokalita	Druh (rod)	Souřadnice (systém WGS)
181	Amarelka královská	višeň	50 35 21.0 14 13 54.4
182	Blenheimská reneta	jabloň	50 35 20.8 14 14 18.7
183	Boscova lahvice	hrušeň	50 35 21.2 14 13 56.2
184	Boscova lahvice	hrušeň	50 35 07.3 14 13 42.0
185	Boscova lahvice	hrušeň	50 35 07.4 14 13 48.5
186	Boscova lahvice	hrušeň	50 35 08.3 14 13 54.3
187	Boscova lahvice	hrušeň	50 35 08.1 14 13 57.3
188	Boscova lahvice	hrušeň	50 35 17.5 14 14 27.8
189	Boscova lahvice	hrušeň	50 35 23.7 14 14 16.6
190	Clappova	hrušeň	50 35 32.4 14 14 14.5
191	Drouardova	hrušeň	50 35 06.9 14 13 45.5
192	Gascoygneho šarlatové	jabloň	50 35 19.6 14 13 55.4
193	Hamersteinovo	jabloň	50 35 20.8 14 14 16.8

194	Harbertova reneta	jabloň	50 35 14.8 14 14 09.0
195	Harbertova reneta	jabloň	50 35 12.9 14 14 09.1
196	Harbertova reneta	jabloň	50 35 17.5 14 14 14.6
197	Harbertova reneta	jabloň	50 35 23.3 14 14 15.7
198	Hardyho	hrušeň	50 35 07.7 14 13 47.0
199	Hedelfingenská	třešeň	50 35 21.4 14 13 53.4
200	Charneuská	hrušeň	50 35 21.4 14 13 55.3
201	Charneuská	hrušeň	50 35 07.3 14 13 44.1
202	Charneuská	hrušeň	50 35 07.8 14 13 48.0
203	Charneuská	hrušeň	50 35 08.2 14 13 53.3
204	Kordia	třešeň	50 35 21.8 14 13 49.3
205		mišpule	50 35 18.9 14 13 54.6
206	Sláva světa	jabloň	50 35 23.6 14 14 15.1

Pro sad v Levíně je typické hojné zastoupení jabloní, zajímavá je četnost odrůdy 'Nathusiovo holubí', které se v sev. Čechách pěstovalo poměrně hodně, na rozdíl od jiných oblastí. Mimořádnou pozornost zaslouží odrůda hrušně 'Krvavka veliká'. Hrušně s názvem „krvavky“ představují skupinu odrůd s červenou dužninou plodů. U nás pěstované krvavky zrají v létě, obvykle v průběhu měsíce srpna. Burian (1898b) dokumentuje značné množství stromů na Třebenicku a Lovosicku, plody se rovněž vyvážely do Německa po Labi a po dráze.

Tab. 2 Ovocné odrůdy v lokalitě Levín

Poř. číslo	Lokalita	Druh (rod)	Souřadnice (systém WGS)
207	Blenheimská reneta	jabloň	50 36 38.5 14 17 06.8
208	Boikovo	jabloň	50 36 38.2 14 17 14.3
209	Boscova lahvice	hrušeň	50 36 38.5 14 17 01.4
210	Boskoopské	jabloň	50 36 38.9 14 17 12.8
211	Boskoopské	jabloň	50 36 39.1 14 17 28.5
212	Car Alexandr	jabloň	50 36 38.6 14 17 07.7
213	Car Alexandr	jabloň	50 36 40.1 14 17 23.1
214	Červene tvrdé	jabloň	50 36 38.1 14 17 04.6
215	Gascoygneho šarlatové	jabloň	50 36 40.0 14 17 22.7
216	Gascoygneho šarlatové	jabloň	50 36 38.7 14 17 28.7
217	Grávštýnské	jabloň	50 36 41.1 14 17 17.1
218	Harbertova reneta	jabloň	50 36 37.8 14 17 14.4
219	Harbertova reneta	jabloň	50 36 41.8 14 17 25.7
220	Hedvábné pozdě kvetoucí	jabloň	50 36 38.2 14 17 05.8
221	Hvězdnatá reneta	jabloň	50 36 37.6 14 17 17.0
222	Charneuská	hrušeň	50 36 40.4 14 17 17.8
223	Krvavka veliká	hrušeň	50 36 41.7 14 17 29.3
224	Landsberská reneta	jabloň	50 36 40.0 14 17 06.9
225	Landsberská reneta	jabloň	50 36 38.7 14 17 16.7
226	Lucasova	hrušeň	50 36 38.7 14 17 00.9
227	Lucasova	hrušeň	50 36 40.4 14 17 19.1
228	Marillatova	hrušeň	50 36 37.8 14 17 15.1
229	Nathusiovo holubí	jabloň	50 36 37.9 14 17 04.1
230	Nathusiovo holubí	jabloň	50 36 40.0 14 17 07.6
231	Nathusiovo holubí	jabloň	50 36 42.3 14 17 23.8

232	Nathusiovo holubí	jabloň	50 36 42.7 14 17 24.1
233	Parména zlatá zimní	jabloň	50 36 35.7 14 17 13.1
234	Pompheia	jabloň	50 36 43.4 14 17 24.3
235	Řehtáč soudkovitý	jabloň	50 36 38.5 14 17 13.2
236	Strýmka	jabloň	50 36 42.6 14 17 25.6
237	Wealthy	jabloň	50 36 39.4 14 17 06.0
238	Zvonkové	jabloň	50 36 35.4 14 17 13.9

Pro průzkum lokalit byly využity mapové podklady Edice turistických map Klubu českých turistů v měřítku 1:50 000, interaktivní mapy programu Google Earth (online). Evidované stromy byly zaměřeny pomocí GPS přístrojem Garmin etrex HCx

Grafické zpracování specializované mapy s odborným obsahem proběhlo v prostředí GIS software Arc View 10. Cílem zpracování mapy je identifikace a lokalizace vybraných ovocných dřevin jako lokální identity regionu a jejich ochrana, resp. obnova.

Využití mapy

Rozsah uplatnění mapy je dán zejména tím, že může být použita jak státní správou a samosprávou, vlastníky nemovitosti, na kterých se lokalizované dřeviny nacházejí, tak členy okrašlovacích spolků a dalšími autoritami v regionu, kteří mohou významně přispět k rozšiřování a zpětné výsadbě vhodných starých odrůd ovocných dřevin

Přínosy mapy pro uživatele

Předpokládané ekonomické přínosy této mapy se finančně nedají vyjádřit. Její přínos je zejména v poznání specifických hodnot, které jsou v jedinečné a podporují místní ráz a charakter. Přínosy mapy se však mohou projevit nepřímo - jak okamžitě (zisk dotací či grantů na základě podložených sebraných dat z mapy, tvorba naučných stezek či zvýšení atraktivity přehlížených míst) tak zejména dlouhodobě (harmonizace krajiny, vhodné výsadby sortimentu v obcích, zachování vzácného genofondu) při podpoře rozvoje turistického ruchu, který je potenciálně velmi perspektivním přínosem v regionu. Mapa těchto významných ovocných stromů je zcela v souladu s dlouhodobým trendem podpory lokálních výrobců, služeb, zachování řemesel a tradic, který má záštitu jak v rámci ČR, tak i v rámci EU.

Novým přínosem mapy je zejména fakt, že pro řešené území MAS České středohoří nebylo provedeno mapování těchto významných ovocných stromů, jejich přesná lokalizace determinace.

Použitá literatura (seznam odborných podkladů, které předcházely vypracování mapy)

- Burian, H. V. (1898a): Naše české ovoce: zevrubný popis známých i méně známých osvědčených druhů českého ovoce. Hrušky. Díl I., Praha: A. Reinwart, 32 s.
- Burian, H. V. (1898b): Naše české ovoce: zevrubný popis známých i méně známých osvědčených druhů českého ovoce. Hrušky. Díl II., Praha: A. Reinwart, 31 s.
- Černík, V., Boček, O., Večeřa, L (1969): Malá pomologie 2 : Hrušky. 2. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 221 s.
- Kamenický, K. (1926) Československé ovocné odrůdy lokální. Sborník výzkumných ústavů zemědělských Č.S.R. Sv. 22 Vol., 32 s. Ministerstvo zemědělství Republiky československé.
- Kamenický, K. (1933): Ovocnářské oblasti československé s výběry tržních odrůd ovocných. Sborník výzkumných ústavů zemědělských ČSR, Sv. 110 Vol, čís. 4, ze státní výzkumné stanice ovocnářské v Průhonicích, Praha, 242 s.

Koch, V., Blatný, C., Blaha, J., Kalášek, J. (1967): Hrušky. Praha: Academia. 379 s.

Křivka, J. (1968): Poddanské ovocnictví a zahradnictví v dolním Polabí a Poohří před Bílou horou.

Němec, B. (1955): Dějiny ovocnictví. Praha: ČSAV, 277 s.

Říha, J. (1915): České ovoce: Hrušky. Díl 1. Praha: Ovocnický spolek pro Království české, 257 s.

Švec, F. (1924): Ovocnictví: jeho význam, dějiny a vztahy. Praha: nákladem Ministerstva zemědělství, 80 s.

Poděkování

První autor děkuje za pomoc při terénních pracích Ing. Martinu Lípovi (RCAB Meluzína) a Ing. Zdeně Koberové (CHKO Železné hory) v době jeho zdravotní neschopnosti (červenec-srpen 2013)